Prima instanță: Judecătoria Bălți, sediul Central (judecător: Costaș N.)
dosarul nr.2a-1061/2025

C U R T E A D E A P E L N O R D
Colegiul civil şi de contencios administrativ

D E C I Z I E

12 noiembrie 2025 mun. Bălți
Instanța compusă din:
Președintele ședinței Grosu Stanislav
Judecătorii: Țihonschi Alina și Sajin Mariana
Grefier: Inna Oineagra

examinând în ședință publică, cererile de apel depuse de Serghei Bersan și IP Școala de Arte „Ciprian Porumbescu” împotriva hotărârii judecătoriei Bălți, sediul Central din 04 decembrie 2023,

emisă în cauza civilă la cererea de chemare în judecată înaintată de Serghei Bersan împotriva Instituției Publice Școala de Arte „Ciprian Porumbescu” privind anularea ordinului de sancționare, încasarea prejudiciului moral,-

a c o n s t a t a t :

Pretențiile reclamantului:

La data de 18 octombrie 2023, Serghei Bersan a înaintat cerere de chemare în judecată către IP Școala de Arte „Ciprian Porumbescu” privind anularea ordinului de sancționare, încasarea prejudiciului moral.

În motivarea cererii, reclamantul a invocat că, din ianuarie 2001 activează în calitate de profesor de chitară la Școala de Arte „Ciprian Porumbescu”. În anul 2014 între reclamant și directorul școlii Gheorghiștean Irina a fost semnat contractul individual de muncă nr.5 pe o durată nedeterminată.

La data de 21.09.2023 i-a fost adus la cunoștință ordinul nr.51 01-06 din 21.09.2023 cu privire la disciplina muncii potrivit căruia în privința sa a fost aplicată o sancțiune disciplinară sub formă de mustrare aspră. Ca temei de aplicare a sancțiunii disciplinare pârâtul a indicat încălcări repetate a disciplinei muncii și nesubordonatul administrației instituției.

Reclamantul pretinde că, nu are încălcări a disciplinei muncii, fapt ce se confirmă prin lipsa sancțiunilor. În lipsa abaterilor disciplinare din partea sa, pârâtul neavând nici un temei real și concret a indicat în ordin niște afirmații la general, nefiind clar pentru care abatere a disciplinei de muncă a fost sancționat. Reține că, secțiunea disciplinară nu poate fi aplicată doar la discreția șefului, fiind necesară comiterea încălcării disciplinei de muncă și doar în condițiile respectării unor reguli procedurale. Relevă că, în ordinul dat nu a fost indicat nici termenul și nici organul în care sancțiunea poate fi contestată.

Stabilește că angajatorul are față de dânsul o atitudine preconceptă. Persecutarea sa a început după situația când de către administrație i s-a cerut o sumă de 2 000,00 lei

precum că pentru fondul școlii, iar dânsul a refuzat să dea acești bani, mai mult ca atât la data de 06.09.2023 a depus o plângere la Primăria mun. Bălți.

Reclamantul a pretins că emiterea de către administrație a ordinului nr.51 01-06 din 21.09.2023 prin care a fost sancționat din prima dată la mustrare aspră, în lipsa abaterii disciplinare și în lipsa aplicării anterior față de dânsul a sancțiunilor disciplinare, confirmă persecuția administrației față de dânsul și ilegalitatea actului emis.

Reclamantul a subliniat că, a încercat să soluționeze litigiul apărut în afara instanței de judecată, astfel la data de 27.09.2023 a înaintat cerere prealabilă la Primăria mun. Bălți, care prin scrisoarea din 10.10.2023 i-a dat un răspuns formal. Ulterior, la data de 28.09.2023 a înaintat o cerere prealabilă către Instituția Publică Școala de Arte „Ciprian Porumbescu" mun. Bălți, care a rămas fără răspuns și examinare.

Relevă că consecințele emiterii ordinului din 21.09.2023 a dus efecte negative reputației sale profesionale și imaginii personale. Pârâtul îi creează condiții nefavorabile de muncă contrar cerințelor art.43 a Constituției RM. Ca urmare a emiterii actelor ilegale prin care a fost sancționat, a fost lezată reputația sa profesională în fața colegilor de serviciu, elevilor, părinților, familiei. Administrația școlii ulterior emiterii ordinului de sancționare, l-a citit public la ședința consiliului pedagogic, ceea ce anterior niciodată astfel de ordine nu se aduceau public la cunoștința colectivului prin citirea ordinului. Astfel, în urma acțiunilor pârâtului i-a fost cauzat un prejudiciu moral în mărime de 5 000,00 lei.

Reclamantul a solicitat anularea ordinului nr. 51 01-06 din 21.09.2023 emis de IP Școala de Arte „Ciprian Porumbescu", încasarea prejudiciului moral în mărime de 5 000,00 lei și încasarea cheltuielilor de judecată.

În drept, și-a întemeiat acțiunea pe dispozițiile prevederilor art. art. 206, 211, 329, 355 Codului muncii, art.art.5, 166-167 Cod procedură civilă al RM

Poziţia instanţei de fond:

Prin hotărârea Judecătoriei Bălți, sediul central din 04 decembrie 2023 acțiunea civilă înaintată de Serghei Bersan a fost respinsă:

- ✓ S-a încasat din contul IP Școala de Arte „Ciprian Porumbescu" în beneficiul lui Serghei Bersan cheltuielile de asistență juridică în mărime de 2 500,00 lei și din contul lui Serghei Bersan în beneficiul IP Școala de Arte „Ciprian Porumbescu" cheltuielile de asistență juridică în mărime de 2 500,00 lei.

Solicitarea apelantului:

Nefiind de acord cu hotărârea instanței de fond, la 06 decembrie 2023 avocatul Tatiana Guțu, în interesele IP Școala de Arte „Ciprian Porumbescu" a declarat apel nemotivat împotriva hotărârii primei instanțe, prin care a solicitat admiterea apelului înaintat, casarea parțială a hotărârii în latura încasării cheltuielilor de judecată din contul IP Școala de Arte „Ciprian Porumbescu" în beneficiul lui Serghei Bersan cu emiterea unei noi hotărâri prin care să fie respinsă cererea privind încasarea cheltuielilor de judecată.

La data de 13 decembrie 2023 reclamantul Serghei Bersan a declarat apel nemotivat împotriva hotărârii primei instanțe, prin care a solicitat admiterea apelului înaintat, casarea integrală a hotărârii cu emiterea unei noi hotărâri prin care acțiunea civilă să fie admisă integral.

Potrivit art.362 alin.(1) Cod de procedură civilă, termenul de declarare a apelului este de 30 de zile de la data pronunțării dispozitivului hotărârii, dacă legea nu prevede altfel.

La caz, s-a stabilit cu certitudine că, dispozitivul hotărârii contestate cu apel a fost emis la data de 04.12.2023, iar cererile de apel nemotivate, au fost depuse la 13.12.2023, respectiv 06.12.2023, prin urmare în termenul prevăzut de lege.

Argumentele părţilor:

În motivarea apelului, apelantul Serghei Bersan a invocat temeiuri de fapt și de drept similare celor din cererea de chemare în judecată.

Suplimentar a invocat că, motivul de bază a acțiunii înaintate în instanța a fost lipsa abaterii disciplinare, lipsa temeiurilor de fapt si de drept pentru aplicarea sancțiunii fără de a fi respectată procedura de aplicare a sancțiunii.

În cadrul examinării cauzei, s-a constatat cert ilegalitatea Ordinului contestat nr.51 01-06 din data de 21.09.2023, acesta fiind emis contrar normelor de drept, în lipsa abaterii disciplinare, fără a se indica în mod obligatoriu, temeiurile de fapt şi de drept ale aplicării sancțiunii, termenul în care sancțiunea poate fi contestată şi organul în care sancțiunea poate fi contestată.

Astfel, deoarece Ordinul nr.70/01-06 din 07.10.2023, modificat prin ordinul nr.71/01-06 din 10.11.2023 „Cu privire la revocarea ordinului nr.51 01-06 din data de 21.09.2023” a fost emis şi adus la cunoștința reclamantului după adresarea ultimului în instanța de judecată, se consideră că reclamantul a avut dreptul pentru a se adresa în instanța de judecată cu acțiunea dată.

Apelantul reține că, concluzia instanței de judecată expusa în p.39 a hotărârii este una neîntemeiată și tendențioasă, și pune în vina reclamantului faptul că ultimul nu a renunțat la cerința privind anularea ordinului din cauza satisfacerii benevole de către pârât a pretenției, dar a susținut în continuare cerința și din acest motiv instanța conchide de a respinge cerința privind anularea ordinului.

La fel reține că, instanța de judecată nu a ținut cont de circumstanțe importante stabilite la examinarea litigiului nu a luat în considerație faptul că Ordinul nr.51 01-06 din 21.09.2023 a fost revocat de către pârât prin Ordinul nr.70/01-06 din 07.10.2023, modificat prin ordinul nr.71/01- 06 din 10.11.2023, pe când cererea de chemare în judecată a fost înaintată pe 18.10.2023 și cerințele reclamantului urmau sa fie admise, iar hotărârea în partea anulării Ordinului nr.51 01- 06 din 21.09.2023 nu urma a fi pusă în executare.

Mai menționează că instanța de judecată nu a ținut cont de faptul că apelantul a solicitat anularea ordinului pe motivul lipsei abaterii disciplinare, lipsa temeiurilor de fapt şi de drept ale aplicării sancțiunii, termenul în care sancțiunea poate fi contestată şi organul în care sancțiunea poate fi contestată, iar pârâtul nu a anulat ordinul pe acest temei ci a revocat ordinul pe motiv că au fost comise erori procedurale.

Susține că, emiterea de către administrație a ordinului nr.51 01-06 din 21.09.2023 prin care a fost sancționat din prima la mustrare aspră, în lipsa abaterii disciplinare, în lipsa aplicării anterior față de sine a sancțiunilor disciplinare confirmă persecuția administrației față de apelant şi ilegalitatea actului emis.

Notează apelantul că, i-a fost cauzat un prejudiciu moral în urma acțiunilor ilegale ale pârâtului, apelantul a suferit, a avut stare de stres, a fost lezată reputația sa profesională în fața colegilor de serviciu, părinților, elevilor, familiei.

Consideră că nu poate fi reținut argumentul instanței referitor la admiterea parțială a cerinței privind încasarea cheltuielilor de judecată, motivând că suma de 3 500,00 lei nu este o mărime rezonabilă în raport cu complexitatea cauzei, aportul avocatului la soluționarea cauzei, deoarece apelantul a încheiat contract cu avocatul în mărime de 3 500,00 lei, cu scopul de reprezentare în instanța de judecată pe un litigiu de muncă, sumă care este reală, rezonabilă și necesară în coraport cu munca efectuată.

Apelanta IP Școala de Arte „Ciprian Porumbescu”, reprezentat de avocatul Tatiana Guțu a depus cererea de apel motivată prin care a solicitat admiterea apelului înaintat, casarea parțială a hotărârii în latura încasării cheltuielilor de judecată din contul IP Școala de Arte „Ciprian Porumbescu” în beneficiul lui Serghei Bersan, cu emiterea unei noi hotărâri prin care să fie respinsă cererea privind încasarea cheltuielilor de judecată.

În motivarea cererii de apel s-a invocat că, în situația în care ambele pretenții ale reclamantului au fost respinse, nu este clar din care motive a fost dispusă încasarea parțială din contul pârâtului a cheltuielilor de asistență juridică și s-a încasat din contul IP Școala de Arte „Ciprian Porumbescu” în beneficiul reclamantului cheltuielile de asistență juridică în sumă de 2 500,00 lei, astfel instanța a interpretat eronat legea.

Prin Decizia Curții de Apel Bălți din 02.07.2024, apelurile declarate de Serghei Bersan și IP Școala de Arte „Ciprian Porumbescu” au fost admise, hotărârea judecătoriei Bălți, sediul Central din 04 decembrie 2023 emisă în cauza civilă la cererea de chemare în judecată înaintată de Serghei Bersan către IP Școala de Arte ”Ciprian Porumbescu” privind anularea ordinului de sancționare, încasarea prejudiciului moral și cheltuielilor de judecată, în latura compensării cheltuielilor de judecată părților a fost casată parțial și în această parte s-a emis o hotărâre nouă prin care cererea lui Serghei Bersan către IP Școala de Arte „Ciprian Porumbescu” de încasare a cheltuielilor de judecată a fost respinsă, cererea IP Școala de Arte „Ciprian Porumbescu” de încasare a cheltuielilor de judecată de la Serghei Bersan a fost respinsă. În rest hotărârea a fost menținută fără modificări.

Prin Decizia Curții Supreme de Justiție din 30.07.2025, cererea de recurs declarată de avocatul Denis Duca, în interesele lui Serghei Bersan a fost admisă. Decizia din 02 iulie 2024 a Curții de Apel Bălți, emisă în cauza civilă, intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Serghei Bersan împotriva Instituției Publice Școala de Arte „Ciprian

Porumbescu” privind anularea ordinului de sancționare, încasarea prejudiciului moral și cheltuielilor de judecată a fost casată integral cu remiterea cauzei spre rejudecare Curtea de Apel Nord (anterior Curtea de Apel Bălți), în alt complet de judecată.

În cadrul ședințelor de examinarea cauzei în ordine de apel la rejudecare, reprezentantul apelantului Serghei Bersan, avocatul a pledat pentru admiterea apelului din motivele de fapt și de drept invocate în acesta, casarea hotărârii judecătoriei Bălți, sediul Central din 04 decembrie 2023 cu emiterea unei hotărâri noi prin care acțiunea să fie admisă integral. Totodată, reprezentantul apelantului a solicitat și încasarea prejudiciului moral de 5 000,00 mii lei și încasarea cheltuielilor de judecată pentru instanța de fond în mărime de 3 500,00 lei, ulterior 3 000,00 lei pentru instanța de apel și recurs și 3 000,00 lei pentru rejudecarea cauzei în instanța de apel.

În susținerea poziției sus-menționate, reprezentantul apelantului Serghei Bersan a indicat că temeiul în care solicită încasarea prejudiciului moral este prevăzut în art.90 Codul Muncii și art.329 Codul Muncii RM.

Valoarea prejudiciului moral în mărime de 5 000,00 lei, fiind considerat unul echitabil în raport cu prejudiciile morale care se încasează ca de obicei, mai mult decât atât suma respectivă e mai mică decât salariu apelantului, totodată ar fi în just încasarea sumei nominalizate deoarece apelantul a fost sancționat ilegal, iar ordinul citit în cadrul ședinței cu toți profesorii.

Relevă că faptul citirii ordinului în cadrul ședinței cu profesorii este probat prin declarațiile lui Bersan Serghei.

Emiterea ordinului i-a privat activitatea profesională prin faptul că nu i-au fost aplicate stimulări, respectiv a fost privat de acest drept.

Din data de 23 septembrie 20223 până la 07 noiembrie 2023 a fost privat de dreptul de a primi premii acordate la ziua pedagogului 05 octombrie în coraport cu ceilalți profesori. Un act contabil în acest sens urma a fi prezentat din partea angajatorului.

Consideră că emiterea ordinului nr. 51 01-06 din 21.09.2023 a reprezentat o acțiune de discriminare îndreptată în privința lui Bersan Serghei în legătură cu faptul că aceasta a depus o plângere la Centrul Național Anticorupție cu faptul că angajatoarea în numele directorului a solicitat de la fiecare salariat 2 000,00 lei precum că ar fi pentru fondul școlii, ulterior fiind finalizat cu încetarea procesului contravențional în privința directoarei pentru strângerea de fonduri necuvenite și pe motivul intervenirii termenului de prescripție, ca ulterior să fie anulat respectivul ordin și să fie emis ordin de concediere a lui Bersan Serghei. Ordinul menționat a fost contestat, iar Bersan Serghei a fost restabilit la muncă.

În cadrul ședințelor de examinarea fondului în ordine de apel, reprezentantul apelantului IP Școala de Arte „Ciprian Porumbescu”, avocatul Guțu Tatiana a pledat

pentru admiterea cererii de apel depusă de ultima, casarea parțială a hotărârii în latura încasării cheltuielilor de judecată din contul IP Școala de Arte „Ciprian Porumbescu” în beneficiul lui Serghei Bersan, cu emiterea unei noi hotărâri prin care să fie respinsă cererea privind încasarea cheltuielilor de judecată.

Suplimentar, a explicat instanței că în momentul revocării ordinului de sancționare disciplinară din 21.09.2023, se examina cererea prealabilă a apelantului Bersan Serghei înregistrată la 28 septembrie, iar demersul formulat „încălcări de expunere în ordinul de sancționare” a servit motiv de revocare a ordinului menționat.

Temeiul de revocare a ordinului au servit prevederile art.211 alin. (3) „dreptul discreționar a administratorului de a-și retrage propriul ordin” din motiv că IP Școala de Arte „Ciprian Porumbescu” a formulat incorect ordinul și pentru a nu genera alte solicitări din partea lui Bersan Serghei în cazul dat instituția a ajuns la concluzia că nu e necesar de a avea efecte pentru viitor și și-a revocat ordinul.

Aplicarea procedural greșită a unei sancțiuni disciplinare servește drept anularea ordinului.

În competența Irinei Dobrenco era examinarea cererii prealabile și în baza acesteia, ultima a emis demersul față de administrație privind revocarea ordinului.

Relevă că angajatorul nu poate anula ordinul de sancționare, or codul muncii nu prevede asemenea situație.

În contextul explicațiilor referitor la întinderea prevederilor art.329, reprezentantul apelantei IP Școala de Arte „Ciprian Porumbescu”, avocatul Guțu Tatiana a reținut că în cazul unui comportament discriminatoriu, acesta poate fi apreciat în coraport cu angajat sau membru al colectivului tratată altfel în coraport cu cel a lui Bersan Serghei, însă asemenea circumstanțe nu au fost dovedite, sunt declarative invocările despre existența unui comportament discriminatoriu.

Mai mult ca atât nici nu a fost înaintată o acțiune cu privire la constatarea unei discriminări în coraport cu alți colaboratori privind activitatea care o desfășoară angajatorul în raport cu Bersan Serghei. Astfel consideră că invocările cu referire la încasarea prejudiciului moral sunt neîntemeiate și urmează a fi respinse.

Aprecierea instanţei de apel:

Analizând legalitatea şi temeinicia hotărârii atacate, prin prisma argumentelor invocate de participanții la proces, a materialelor din dosar, Colegiul civil consideră că apelul urmează a fi admis iar hotărârea casată parțial cu emiterea unei noi hotărâri din următoarele considerente.

Conform art.385 lit. c) Cod de procedură civilă, instanţa de apel, după ce judecă apelul, este în drept să admită apelul şi să caseze integral sau parţial hotărârea primei instanţe, emiţând o nouă hotărâre.

Conform art.386 alin. (1) Cod de procedură civilă, hotărârea primei instanţe se casează sau se modifică de instanţa de apel dacă:

a) circumstanţele importante pentru soluţionarea cauzei nu au fost constatate şi elucidate pe deplin;

b) circumstanţele importante pentru soluţionarea cauzei, pe care prima instanţă le consideră constatate, nu au fost dovedite cu probe veridice şi suficiente;

c) concluziile primei instanţe, expuse în hotărâre, sunt în contradicţie cu circumstanţele cauzei;

d) normele de drept material sau normele de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat.

În cadrul examinării cauzei, Colegiul Civil a constatat că potrivit contractului individual de muncă nr. 5, apelantul-intimat Serghei Bersan a fost angajat la IP Școala de Arte „Ciprian Porumbescu” în calitate de profesor de chitară, pe o perioadă nedeterminată (f.d. 6).

Prin ordinul IP Școala de Arte „Ciprian Porumbescu” cu privire la disciplina muncii nr.51 01-06 din 21.09.2023, apelantului Serghei Bersan i-a fost aplicată sancțiunea disciplinară sub formă de mustrare aspră, conform, prevederilor art. 206 alin. (1) lit.c) Codul Muncii (f.d. 5).

Nefiind de acord cu Ordinul nominalizat, la data de 27 septembrie 2023, Serghei Bersan a depus cerere prealabilă către Primăria mun. Bălți, prin care a solicitat anularea ordinului cu privire la disciplina muncii nr.51 01-06 din 21.09.2023 în legătură cu aplicarea eronată a legislației, invocând abuzul de serviciu din partea directorului (f.d. 8).

La data de 28 septembrie 2023, Serghei Bersan s-a adresat cu cerere prealabilă către directorul Instituției Publice Școala de Arte „Ciprian Porumbescu” mun. Bălți, prin care a solicitat anularea ordinului cu privire la disciplina muncii nr.51 01-06 din 21.09.2023, pe motiv că din partea sa nu a fost încălcată disciplina muncii precum și nesubordonarea administrației instituției. La fel a menționat că sancțiunea disciplinară „mustrare aspră”, a fost aplicată în privința sa cu încălcarea prevederilor Codului muncii, fiind încălcată procedura de aplicare a sancțiunii disciplinare din partea angajatorului (f.d. 7).

Primăria mun. Bălți, Direcția Cultură, prin scrisoarea nr.01-11/244 din 10 octombrie 2023, a informat apelantul despre faptul că dreptul la aplicarea sancțiunii aparține angajatorului și în corespundere cu Codul administrativ RM, sancțiunea disciplinară poate fi anulată de către angajator sau instanța de judecată (f.d. 10).

La data de 18 octombrie 2023, Serghei Bersan a înaintat cerere de chemare în judecată către IP Școala de Arte „Ciprian Porumbescu” privind anularea ordinului de sancționare, încasarea prejudiciului moral, solicitând anularea ordinului nr. 51 01-06 din 21.09.2023 emis de IP Școala de Arte „Ciprian Porumbescu”, încasarea prejudiciului moral în mărime de 5 000,00 lei și încasarea cheltuielilor de judecată.

Potrivit Ordinului nr. 51 din 21.09.2023 „cu privire la disciplina muncii„ a fost revocat de administrația Instituției Publice Școala de Arte „Ciprian Porumbescu” mun. Bălți prin ordinul nr.70/01-06 din 07 octombrie 2023 cu privire la revocarea, modificat prin Ordinul nr. 71/01-06 din 10.11.2023, la etapa de pregătire a cauzei pentru dezbateri judiciare (f.d. 25; 26).

Prin hotărârea Judecătoriei Bălți, sediul central din 04 decembrie 2023 acțiunea civilă înaintată de Serghei Bersan a fost respinsă. S-a încasat din contul IP Școala de Arte „Ciprian Porumbescu” în beneficiul lui Serghei Bersan cheltuielile de asistență juridică în mărime de 2 500,00 lei și din contul lui Serghei Bersan în beneficiul IP Școala de Arte „Ciprian Porumbescu” cheltuielile de asistență juridică în mărime de 2 500,00 lei.

Pentru a hotărî astfel, instanța de fond a concluzionat că angajatorul Instituția Publică Școala de Arte „Ciprian Porumbescu” din mun.Bălți a făcut uz de dreptul său legal prevăzut la art.211 alin.(2) Codul muncii și prin ordinul nr.70/01-06 din 07.10.2023, modificat prin ordinul nr.71/01-06 din 10.11.2023, și-a revocat ordinul nr.51 01-06 din 21.09.2023 de aplicare a sancțiunii disciplinare sub formă de mustrare aspră salariatului Bersan Serghei, din data de 07.11.2023, după sesizarea instanţei de judecată cu prezenta acțiune.

Colegiul Civil reține că, concluziile instanței de fond raportate la spața în cauză denotă un caracter eronat, fiind emise în contrariu cu legea pertinentă ce guvernează cu raportul juridic dedus judecății, iar instanța a aplicat incorect prevederile legale privind anularea ordinului de sancționare, egalându-le cu revocarea sancțiunii disciplinare.

Astfel, în conformitate cu prevederile art. 5 alin. (1) Cod de procedură civilă declară, că orice persoană interesată este în drept să se adreseze în instanță judecătorească, în modul stabilit de lege, pentru a-şi apăra drepturile încălcate sau contestate, libertățile şi interesele legitime.

Conform art. 210 alin. (3) Codul muncii, ordinul (dispoziția, decizia, hotărârea) de sancționare poate fi contestat de salariat în instanța de judecată în condițiile art.355.

Potrivit prevederilor art. 4 Codul Muncii, raporturile de muncă şi alte raporturi legate nemijlocit de acestea sunt reglementate de Constituția Republicii Moldova, de prezentul cod, de alte legi, de alte acte normative ce conțin norme ale dreptului muncii, şi anume de:

a) hotărârile Parlamentului;
b) decretele Președintelui Republicii Moldova;
c) hotărârile şi dispozițiile Guvernului;
d) actele referitoare la muncă emise de Ministerul Sănătății, Muncii şi Protecției Sociale, de alte autorități centrale de specialitate, în limita împuternicirilor delegate de Guvern;
e) actele autorităților publice locale;
f) actele normative la nivel de unitate;
g) contractele colective de muncă şi convențiile colective; precum şi
h) de tratatele, acordurile, convențiile şi alte acte internaționale la care Republica Moldova este parte.

Conform art. 354 Codul Muncii, se consideră litigii individuale de muncă divergenţele dintre salariat şi angajator privind:

a) încheierea contractului individual de muncă;
b) executarea, modificarea şi suspendarea contractului individual de muncă;
c) încetarea şi nulitatea, parţială sau totală, a contractului individual de muncă;

d) plata despăgubirilor în cazul neîndeplinirii sau îndeplinirii necorespunzătoare a obligaţiilor de către una din părţile contractului individual de muncă;

e) rezultatele concursului;

f) anularea ordinului (dispoziţiei, deciziei, hotărârii) de angajare în serviciu, emis conform art.65 alin.(1);

g) alte probleme ce decurg din raporturile individuale de muncă.

Conform art. 45 din Codul muncii, Contractul individual de muncă este înţelegerea dintre salariat şi angajator, prin care salariatul se obligă să presteze o muncă într-o anumită specialitate, calificare sau funcţie, să respecte regulamentul intern al unităţii, iar angajatorul se obligă să-i asigure condiţiile de muncă prevăzute de prezentul cod, de alte acte normative ce conţin norme ale dreptului muncii, de contractul colectiv de muncă, precum şi să achite la timp şi integral salariul.

Conform art. 49 alin. (1) lit. d^1) Codul muncii, conţinutul contractului individual de muncă este determinat prin acordul părţilor, ţinându-se cont de prevederile legislaţiei în vigoare, şi include specialitatea, profesia, calificarea, funcţia.

Conform prevederilor art.54 alin.(1) din Codul muncii, contractul individual de muncă se încheie, de regulă, pe durată nedeterminată.

Potrivit alin.(2), contractul individual de muncă poate fi încheiat şi pe o durată determinată, ce nu depăşeşte 5 ani, în condiţiile prevăzute de prezentul cod. Temeiul legal al încheierii contractului individual de muncă pe durată determinată se indică în contract. Iar potrivit alin.(3) al aceluiași articol, dacă în contractul individual de muncă nu este stipulată durata acestuia, contractul se consideră încheiat pe o durată nedeterminată.

Conform art. 65 alin. (1) Codul muncii ”în baza contractului individual de muncă negociat şi semnat de părţi, angajatorul emite ordinul (dispoziția, decizia, hotărîrea) de angajare.

Potrivit art. 5 lit. o) Codul muncii, unul din principiile de bază ale reglementării raporturilor de muncă şi a altor raporturi legate nemijlocit de acestea, principii ce reies din normele dreptului internațional şi din cele ale Constituției Republicii Moldova, este obligația părților la contractele colective și individuale de muncă de a respecta clauzele contractuale, inclusiv dreptul angajatorului de a cere de la salariat îndeplinirea obligațiilor de muncă și manifestarea unei atitudini gospodărești față de bunurile angajatorului și, respectiv, dreptul salariatului de a cere de la angajator îndeplinirea obligațiilor față de salariați, respectarea legislației muncii și a altor acte ce conțin norme ale dreptului muncii.

Potrivit art. 10 alin. (1) lit. d) Codul muncii, angajatorul are dreptul să tragă salariații la răspundere disciplinară şi materială în modul stabilit de prezentul cod şi de alte acte normative.

Conform prevederilor art. 201 Codul muncii, disciplina muncii reprezintă obligația tuturor salariaților de a se subordona unor reguli de comportare stabilite în conformitate cu prezentul cod, cu alte acte normative, cu convențiile colective, cu contractele colective şi cu cele individuale de muncă, precum şi cu actele normative la nivel de unitate, inclusiv cu regulamentul intern al unității.

Disciplina muncii constituie o condiție obligatorie pentru desfășurarea activității de muncă.

Subsecvent, potrivit prevederilor art.206 alin. 1) Codul muncii pentru încălcarea disciplinei de muncă, angajatorul are dreptul să aplice față de salariat următoarele sancțiuni disciplinare: a) avertismentul, b) mustrarea, c) *mustrarea aspră* și d) concedierea (în temeiurile prevăzute la art.86 alin.1) lit. g)-r)).

Art.207 alin. (1) Codul muncii prevede că, sancțiunea disciplinară se aplică de organul căruia i se atribuie dreptul de angajare (alegere, confirmare sau numire în funcție) a salariatului respectiv. Alin.(2) Salariaților care poartă răspundere disciplinară conform statutelor sau regulamentelor disciplinare şi altor acte normative li se pot aplica sancțiuni disciplinare şi de organele ierarhic superioare celor indicate la alin.(1).

Potrivit prevederilor art.208 alin. (1) Codul muncii, până la aplicarea sancțiunii disciplinare, angajatorul este obligat să ceară în scris salariatului o explicație scrisă privind fapta comisă. Explicația privind fapta comisă poate fi prezentată de către salariat în termen de 5 zile lucrătoare de la data solicitării. Refuzul de a prezenta explicația cerută se consemnează într-un proces-verbal semnat de un reprezentant al angajatorului şi un reprezentant al salariaților. Alin.(2) În funcție de gravitatea faptei comise de salariat, angajatorul este în drept să organizeze şi o anchetă de serviciu, a cărei durată nu poate depăși o lună. În cadrul anchetei, salariatul are dreptul să-şi explice atitudinea şi să prezinte persoanei abilitate cu efectuarea anchetei toate probele şi justificările pe care le consideră necesare.

Conform art.209 alin. (1) Codul muncii, sancțiunea disciplinară se aplică, de regulă, imediat după constatarea abaterii disciplinare, dar nu mai târziu de o lună din ziua constatării ei, fără a lua în calcul timpul aflării salariatului în concediul anual de odihnă, în concediul de studii sau în concediul medical.

Potrivit prevederilor.210 alin.1) Codul muncii RM, sancțiunea disciplinară se aplică prin ordin (dispoziție, decizie, hotărâre), în care se indică în mod obligatoriu: a) temeiurile de fapt şi de drept ale aplicării sancțiunii; b) termenul în care sancțiunea poate fi contestată; c) organul în care sancțiunea poate fi contestată. Alin.(2) Ordinul (dispoziția, decizia, hotărârea) de sancționare, cu excepția sancțiunii disciplinare sub formă de concediere conform art.206 alin.(1) lit.d) care se aplică cu respectarea art.81 alin.(3), se comunică salariatului, sub semnătură sau prin altă modalitate care permite confirmarea recepționării/înștiințării, în termen de cel mult 5 zile lucrătoare de la data emiterii, iar în cazul în care acesta activează într-o subdiviziune interioară a unității (filială, reprezentanță, serviciu desconcentrat etc.) aflate în altă localitate – în termen de cel mult 15 zile lucrătoare şi produce efecte de la data comunicării. Refuzul salariatului de a confirma prin semnătură comunicarea ordinului se fixează într-un proces-verbal semnat de un reprezentant al angajatorului şi un reprezentant al salariaților. Alin.(3) Ordinul (dispoziția, decizia, hotărârea) de sancționare poate fi contestat de salariat în instanța de judecată în condițiile art.355.

Potrivit art. 211 alin. (1) Codul Muncii, „Termenul de validitate a sancţiunii disciplinare nu poate depăşi un an din ziua aplicării. Dacă pe parcursul acestui termen salariatul nu va fi supus unei noi sancţiuni disciplinare, se consideră că sancţiunea disciplinară nu i-a fost aplicată”.

Prevederile art. 211 alin. (2) Codul muncii stabilesc expres că, angajatorul care a aplicat sancțiunea disciplinară este în drept să o revoce în decursul unui an din proprie inițiativă, la rugămintea salariatului, la demersul reprezentanților salariaților sau al șefului nemijlocit al salariatului.

La caz, Colegiul reține că anularea ordinului de sancționare a fost revocat de pârât de bună voie, înainte de finalizarea procesului. Or, prin ordinul nr.70/01-06 din 07 octombrie 2023 cu privire la revocarea, modificat prin ordinul nr. 71/01- 06 din 10 noiembrie 2023, administrația IP Școala de Arte „Ciprian Porumbescu” a dispus revocarea ordinului nr. 51 din 21 septembrie 2023 „Cu privire la disciplina muncii”, însă nu s-a dispus anularea acestuia ca rezultat al contestării de către salariat în instanța de judecată în temeiul art. 210 alin. (3) din Codul muncii și constatarea nulității acestuia.

Instanța de apel reține că nulitatea presupune inexistența actului din momentul emiterii, iar revocarea pe motiv că angajatorul nu mai consideră necesară menținerea sancțiunii care are efecte doar pe viitor.

Totodată, nulitatea presupune că persona a fost sancționată disciplinar în mod neîntemeiat, cu toate consecințele de rigoare (inclusiv recuperarea prejudiciilor morale), iar revocarea ordinului de sancționare, prezumă că sancțiunea a fost aplicată în mod întemeiat, dar angajatorul folosindu-se de dreptul discreționar nu mai consideră necesară menținerea sancțiunii, însă pe acest motiv nu îl reabilitează pe angajat, astfel efectele fiind diferite.

În atare ordine de idei, Colegiul Civil consideră că instanța de fond urma să dea apreciere în mod obligatoriu nulității ordinului nr. 51 din 21 septembrie 2023 „Cu privire la disciplina muncii” invocate de reclamant, or potrivit art.210 alin.(3) Codul muncii, salariatul are dreptul expres de a contesta ordinul de sancționare în instanță, iar instanța este competentă să se pronunțe asupra legalității actului, chiar dacă acesta a fost revocat ulterior.

În mod corespunzător, Colegiul Civil reflectă faptul că ordinul de aplicare a sancțiunii disciplinare nu conține detaliat descrierea faptelor intimatei și modalitățile de exercitare a încălcărilor imputate, precum și nu este indicat în ordin, care norme concrete se pretinde că au fost încălcate de către apelantul Serghei Bersan, cât și termenul în care sancțiunea poate fi contestată.

Colegiul Civil consideră ca având loc o lipsă a abaterii disciplinare, or în ordinul nr. 51 01-06 din 21.09.2023 nu a fost indicat atât temeiul de fapt cât și cel de drept în încălcarea disciplinei muncii de către Serghei Bersan, sancțiunea aplicată acestuia de mustrare aspră nefiind în stare de a fi identificată, motivarea ordinului și circumstanțele de fapt invocate fiind reduse la „Având în vedere încălcări repetate a disciplinei muncii și nesubordonatul administrației instituției”.

La caz, invocarea abaterii disciplinare în privința lui Serghei Bersan s-a invocat pur formal, în lipsa unor probe pertinente și concrete.

În speță, revocarea ulterioară a ordinului nu repară efectele juridice și morale produse anterior, motiv pentru care se impune anularea actului ab initi, or revocarea are efecte numai pentru viitor, în timp ce anularea restabilește ordinea legală încălcată.

Simpla revocare nu șterge caracterul ilegal al ordinului, iar instanța trebuie să constate explicit nulitatea lui pentru încălcarea procedurilor disciplinare, or emitentul nu poate repara prin revocare o măsură disciplinară emisă cu încălcarea legii, fiind necesară anularea actului nelegal.

Revocarea tardivă, emisă doar după sesizarea instanței, constituie un act formal și nu poate înlătura necesitatea anulării actului nelegal, iar revocarea ulterioară nu are puterea de a elimina consecințele abuzive suferite de reclamant, ceea ce impune intervenția instanței pentru anulare.

Prin urmare, din motivele invocate, ordinul nr. 51 din 21 septembrie 2023 „Cu privire la disciplina muncii” emis de IP Școala de Arte „Ciprian Porumbescu” urmează a fi anulat, or menținerea ordinului ca act revocat, și nu anulat, perpetuează efecte juridice și reputaționale negative, inclusiv asupra evaluării profesionale a salariatului.

În speță, doar anularea ordinului de sancționare asigură o reparație efectivă și completă a drepturilor încălcate, în sensul art.5 Cod de procedură civilă.

Este de reținut că emiterea unui ordin de sancționare nelegal, urmată de revocarea acestuia fără recunoașterea nelegalității, constituie o formă de evitare a răspunderii juridice a angajatorului, or revocarea ordinului pe motiv de ‘erori procedurale’ confirmă implicit caracterul nelegal al sancțiunii, ceea ce impune anularea acesteia de către instanță.

Subsecvent, în conformitate cu prevederile art. 329 alin. (1), (2) Codul muncii „angajatorul este obligat să repare integral prejudiciul material și cel moral cauzat salariatului în legătură cu îndeplinirea de către acesta a obligațiilor de muncă, în cazul discriminării salariatului la locul de muncă sau ca rezultat al privării ilegale de posibilitatea de a munci, dacă prezentul cod sau alte acte normative nu prevăd altfel. Prejudiciul moral se repară în formă bănească sau într-o altă formă materială determinată de părți. Litigiile și conflictele apărute în legătură cu repararea prejudiciului moral se soluționează de instanța de judecată, indiferent de mărimea prejudiciului material ce urmează a fi reparat”.

Prejudiciul moral constă în efectul negativ suferit ca urmare a faptei ilegale a angajatorului, prin care s-a adus atingere unor drepturi personale nepatrimoniale. Astfel, daunele morale pot fi acordate în ipoteza în care se încalcă valorile ocrotite de legea fundamentală privind demnitatea, onorarea, și alte valori sociale.

Despăgubirea morală are caracter reparator, nu sancționator; stabilirea cuantumului se face în echitate, în raport cu intensitatea suferinței, durata și consecințele concrete, evitând îmbogățirea fără justă cauză.

La caz, Colegiul Civil consideră că ordinul nr. 51 din 21 septembrie 2023 „Cu privire la disciplina muncii” emis de IP Școala de Arte „Ciprian Porumbescu” prin care a apelantului Bersan Serghei i-a fost aplicată sancțiunea disciplinară în formă de mustrare aspră nu a fost în stare să-i cauzeze ultimului careva prejudicii de ordin moral.

În acest caz, Colegiul Civil consideră că alegațiile acestuia cu privire la rușinea pe care a suportat-o prin vociferarea ordinului nominalizat în cadrul ședinței ce a avut loc cu personalul instituției nu a fost probat deloc, iar legătura cauzală dintre emiterea ordinului de sancționare disciplinară și dorința de răfuială personală cu angajatul Bersan Serghei nu a fost demonstrat.

În atare ordine de idei, Colegiul Civil consideră că cerința apelantului Bersan Serghei cu privire la compensarea prejudiciului moral în temeiul art. 329 Codul Muncii urmează a fi respinsă.

În atare circumstanțe, Colegiul Civil va casa integral hotărârea Judecătoriei Bălți, sediul Central din 04 decembrie 2023 și va emite o soluție nouă prin care va admite parțial cererea de chemare în judecată înaintată de Serghei Bersan împotriva Instituției Publice Școala de Arte „Ciprian Porumbescu” privind anularea ordinului de sancționare, încasarea prejudiciului moral.

Subsecvent, în conformitate cu prevederile art.82 CPC, cheltuielile de judecată se compun din taxa de stat și din cheltuielile de judecare a cauzei.

Conform art.90 lit. i) Cod de procedură civilă, din cheltuielile de judecare a cauzei fac parte cheltuielile de asistenţă juridică.

Conform prevederilor art.94, alin.(1) CPC, cu privire la repartizarea cheltuielilor de judecată între părţi, instanţa judecătorească obligă partea care a pierdut procesul să plătească, la cerere, părţii care a avut câștig de cauză cheltuielile de judecată. Dacă acţiunea reclamantului a fost admisă partial, acestuia i se compensează cheltuielile de judecată proporţional părţii admise din pretenţii, iar pârâtului – proporţional părţii respinse din pretenţiile reclamantului.

Conform art.96 alin.(1), (1^1) Cod de procedură civilă, instanța judecătorească obligă partea care a pierdut procesul să compenseze părţii care a avut câștig de cauză cheltuielile ei de asistenţă juridică, în măsura în care acestea au fost reale, necesare şi rezonabile. Cheltuielile menţionate la alin.(1) se compensează părţii care a avut câștig de cauză dacă aceasta a fost reprezentată în judecată de un avocat.

Se contestă indubitabil că în cadrul examinării cauzei civile interesele apelantului Bersan Serghei au fost reprezentate de către avocații Caraiman Mariana și Duca Denis, ce se confirmă prin mandatele nr.1164193 din 02.11.2023 (f.d. 18) nr. 1921214 din 10.05.2024 (f.d. 63), pentru serviciile acestora au fost achitate de către apelant conform bonului de plată Seria QL nr. 178349 din 25.10.23 suma de 3 500,00 lei (f.d. 19), Seria QL nr. 178742 din 10.05.2024, suma de 3 000,00 lei (f. d. 65) și Seria QL nr. 178768 din 17.10.2025, suma de 3 000,00 lei (f.d. 144^a).

Revenind la prevederile art.96 alin.(1), instanța de apel relevă importanța noțiunilor de real, necesar şi rezonabil, de altfel Colegiul reține că la interpretarea acestora de la caz la caz, acordarea unei abordări referitor la realitate, necesitate şi rezonabilitatea compensării

cheltuielilor de asistenţă juridică, apreciere îi acordă instanța în fața căreia s-a examinat litigiu.

Astfel că aceste cheltuieli vor fi compensate din contul IP Școala de Arte „Ciprian Porumbescu”, încasând din contul acesteia în beneficiul lui Serghei Bersan cheltuieli de asistență juridică în sumă toatală de 9 500,00 (nouă mii cinci sute, 00) lei, pornind de la realitatea, necesitatea şi rezonabilitatea compensării cheltuielilor de asistenţă juridică.

Având în vedere circumstanțele specifice cauzei examinate, cât și soluția instanței de apel, se impune respingerea cererii de apel declarată de IP Școala de Arte „Ciprian Porumbescu”, or Bersan Serghei a avut câștig de cauză, iar cheltuielile de asistență juridică suportate de ultimul au fost încasate de IP Școala de Arte „Ciprian Porumbescu”.

În conformitate cu art.385 lit. c) CPC, Colegiul civil,-

Decide:

Respinge apelul declarat de IP Școala de Arte „Ciprian Porumbescu” prin intermediul avocatului Guțu Tatiana

Admite apelul formulat de Serghei Bersan.

Casează integral hotărârea judecătoriei Bălți, sediul Central din 04 decembrie 2023, cu emiterea unei noi hotărâri după cum urmează:

Se admite parțial cererea de chemare în judecată înaintată de Serghei Bersan împotriva Instituției Publice Școala de Arte „Ciprian Porumbescu” privind anularea ordinului de sancționare, încasarea prejudiciului moral.

Se anulează ordinul nr. 51 01-06 din 21.09.2023 emis de Instituția Publică Școala de Arte „Ciprian Porumbescu”.

Se încasează de la Instituția Publică Școala de Arte „Ciprian Porumbescu” în beneficiul lui Serghei Bersan, cheltuieli de asistență juridică pentru instanța de fond și instanța de apel în mărime de 9500 lei

În rest pretențiile înaintate de Bersan Serghei se resping.

Decizia este definitivă, însă poate fi atacată cu recurs, la Curtea Supremă de Justiție, în termen de două luni de la comunicare, prin intermediul Curții Supreme de Justiție.

Președintele completului,
Judecător Stanislav Grosu

Judecătorii: Țihonschi Alina Sajin Mariana